Марія Володимирівна Дяків

Неовізантійська традиція в духовно-освітній діяльності Патріарха Йосипа Сліпого

УДК 37.014.524: 726:27]:929 Й.Сліпий
DOI https://doi.org/10.24195/artstudies.2026-3.7

Марія Володимирівна Дяків
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри методики викладання образотворчого
і декоративно-прикладного мистецтва
та дизайну
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника
ORCID: 0000-0003-3857-0466

Дата першого надходження статті до видання: 13.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 14.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 09.11.2026

Матеріали дослідження направлені на розкриття духовно-освітньої діяльності Патріарха Йосипа Сліпого в Римі. Піднімається питання про взаємозв'язок релігії та мистецтва в контексті побудови знакової споруди Собору Святої Софії в Римі. Звернення до давніх традицій візантійського мистецтва зумовило появу архітектурного прототипу, що став у ідентифікації української греко-католицької церкви. За сприяння та ініціативи Патріарха Йосипа Сліпого утворено центр, від якого бере початок функціонування Українського католицького університету. Значимість створення святині в другій половині XX століття зумовлена прагненням Патріарха до віднови цілісності УГКЦ. Допомога української діаспори в Римі сприяла побудові величної християнської архітектурної пам'ятки, яка є символом сакральної вічності, що бере початок від основ християнства і доєднує теперішній час до традиції спадкоємності. В ідейному задумі відчутні спроби семантичного відображення духовного середовища наповненого сакраментальним змістом християнського віровчення. Проект Собору Святої Софії в Римі став частиною духовно-освітньої діяльності Патріарха Йосипа Сліпого, який розпочав формування новітньої історії УГКЦ. Естетичні канони візантійської культури ідентифікували напрям творення неовізантійської стилістики Собору Святої Софії в Римі, що призвело до часткової трансформації пропорцій та інтер'єрного оздоблення. Мозаїчний декор Собору стилістично виконаний за принципами давніх візантійських зображень, що ілюструють основні події з життя святих. В цій споруді Патріарх Йосип Сліпий, втілив ідею взаємозв'язку духовного та земного. За мету в дослідженні поставлено розглянути формування канону як частини візантійської традиції у мистецтві, що в тому числі поширилась і на українську культуру та була використана Патріархом Йосипом Сліпим, як форма основи в архітектурі. Розглядається також питання утвердження традиції як парадигми відображення духовної сутності візуальних образів.

Ключові слова: *сакральне мистецтво, освіта, візантійська культура, християнство, собор, канон, традиція.*

Постановка проблеми. Період XX ст. став для української культури перехідним етапом – від переслідувань та заборон з боку радянської влади до відродження та побудови нової моделі духовного життя українців на батьківщині, а також за кордоном. Носієм незнищенної культури є постать Патріарха Йосипа Сліпого, який зберіг генетичну ідентифікацію навіть в тяжких умовах заслання та здійснив грандіозний проект побудови духовно-освітнього центру в Римі для української діаспори. Історична обумовленість вибору прототипу для архітектоніки Собору Святої Софії в Римі Патріархом Йосипом Сліпим стала ідеєю створення величної сакральної святині на основі вже існуючої з відображенням релігійних та художніх принципів. В такому намірі відчутне особливе сприйняття середовища для духовного спілкування з Богом, завдяки художнім візуалізаціям канону візантійського мистецтва у неовізантизм архітектури та мозаїки Собору Святої Софії в Римі.

Патріарх Йосип Сліпий в культуротворчій діяльності спроектував світову взаємодію для поширення ідей національного відродження українців на батьківщині та в осередках діаспори. Духовно-освітній центр життя українців у Римі Український Католицький Університет Святого Климента, що і сьогодні функціонує при Соборі Святої Софії, приймає на навчання чимало українських студентів. Просвітницька діяльність Патріарха принесла велику користь для ствердження української національної ідеї, що ґрунтується на християнстві, освіті та мистецтві. В матеріалах статті зроблена спроба осягнути значення створеного духовно-освітнього осередку в Римі Патріархом Йосипом Сліпим в контексті формування незалежної української нації.

Аналіз актуальних досліджень. Постать Патріарха Йосипа привертає увагу науковців з огляду на вектори його діяльності, а саме: духовний, політичний та освітній. В матеріалах збірника наукових статей «Лицар нескореної церкви» до 120-ліття від дня народження Патріарха Йосипа Сліпого висвітлюються питання життєвого шляху, політичної та просвітницької діяльності, робота по відродженню УГКЦ, програма розвитку осередку української діаспори в Римі (Лицарі нескореної церкви, 2012). Рядом науковців ідентифіковано Патріарха Йосипа Сліпого в культурологічних процесах становлення української державності, через непохитний дух та любов до української нації. В сучасних дослідженнях дисертація Марії Пронюк заповнює прогалини у культуротворчій діяльності Верховного Архиєпископа Української Греко-Католицької Церкви Йосипа Сліпого в середовищі української діаспори другої половини XX століття (Пронюк, 2025). Авторка розглядає окремим пунктом підтримку Йосипом

Сліпим митців та науковців, завдяки чому було реалізовано чимало проектів, у тому числі побудову Собору Святої Софії у Римі. Ще однією працею, яка розширює інформацію про діяльність Йосипа Сліпого в напрямку екуменізму є стаття Лесі Біловус та Оксани Гомотюк, яке дослідниці розглядають крізь призму діяльності та творчості патріарха Йосипа Сліпого (Біловус, 2022).

Мета статті передбачає розгляд впливу візантійського канону на формування моделі для наслідування в архітектурі Собору Святої Софії у Римі – центру духовно-освітнього життя діаспори.

Методологія дослідження. Для з'ясування питань формування неовізантійської традиції в духовно-освітній діяльності Патріарха Йосипа Сліпого було використано історико-біографічний метод, завдяки якому стало можливим простежити становлення світоглядних поглядів Великого українця. Теоретико-методологічна основа дослідження передбачає застосування богословських та мистецтвознавчих підходів в аналізі візантійського мистецтва, і зокрема архітектури Собору Святої Софії в Римі.

Результати та їх обговорення. Давні традиції Візантійського мистецтва сформовані на ґрунті християнської релігії стали феноменом не тільки в IV–VI ст., а й ретранслювались у різні періоди, як найкращі взірці для наслідування. Мистецтво, в якому викристалізувалась чітка основа християнського віровчення за твердженням Авдикович Р. М. було орієнтиром у подальшому цивілізаційному розвитку «територій між Дніпром і Дністром, ставши т. зв. хребтом, довкола якого зосереджувалися культурно-духовні надбання цих земель, а згодом тут на основі візантійської культури сформувався «резервуар традиційних основ» (Авдикович, 2022). Попередником візантійського мистецтва була антична культура з високим розвитком науки, проте з політеїстичною (багатобожжя) релігією. Це був період близько семи століть коли людина мислила категоріями краси людського духу і тіла, як найвищого ідеалу. Настання середньовіччя ознаменувалось зміною людських уявлень про багатобожжя – розпочався період пошанування християнських віровчень, як істинних знань про Бога Отця, Бога Сина та Святого Духа. У візантійській культурі яскраво проявились такі види мистецтва, як архітектура, мозаїка, фреска, кам'яне різьблення, завдяки яким матеріалізувались сакральні ідеї божественного простору. Мистецтво стає носієм візантійської традиції складеної за канонами та правилами. У Віталія Козінчука знаходимо етимологічне пояснення іконографічного канону, і те яке богословське значення його в сакральному мистецтві (Козінчук, 2020). Зокрема, цікаве твердження автора про іконописне правило яке є віссю, так званим орієнтиром, на якому розвивається християнське ікономалярство минулого та сучасності. На конкретних прикладах розглядаються схеми канону в сакральному іконописі. Візантійська традиція поширилась на усе християнське мистецтво. Це форма особливого ставлення людини до сакраментальних образів, простору та середовища, в якому перебуває людина.

Канон часто вживається у словосполученні з традицією, що є особливою формою відтворення матеріальної та духовної культури та існує у зв'язку між минулим та теперішнім. Чи утворює канон традицію? В деякій мірі канон як сукупність правил та норм передається традицією й існує в ній як основа. Можна з впевненістю сказати, що саме канон у візантійському сакральному мистецтві – це і є ті правила та закони творення художнього змісту та форми.

Затверджені канони у візантійському мистецтві «містять особливості, що відповідають світоглядній парадигмі певного історичного періоду (Диба, 2019). У порівнянні з античним образотворчим мистецтвом візантійське відрізняється сюжетами, стилістичною манерою подачі пластичних та візуальних форм, філософськими ідеями світобачення тощо. Візантійська мистецька традиція не тільки географічно поширилась на увесь європейський континент, вона також «живе» в часі, і навіть в наші дні її принципи та канони є затребувані у сучасному мистецтві. Таке місто як Рим наповнене кращими взірцями візантійської архітектури, адже є центром античного, середньовічного та ренесансного світу. Духовну велич цього міста в свій час відчув і митрополит Йосип Сліпий, чия історична постать мала чимале значення у відбудові української греко-католицької церкви.

Постать Йосипа Сліпого – це багатогранна особистість, сформована під впливами європейських поглядів на реформування церкви, як духовної інституції, що в часи радянського союзу перебувала під гнітом. Маючи можливість спілкування з Митрополитом Андрієм Шептицьким, він став гідним наступником Митрополичого звання. Життєвий шлях Йосипа Сліпого сповнений навчанням у греко-католицької Духовної Семінарії у Львові, університеті Інсбруку в богословській колегії «Канізіянум», університетах Григоріанум, Анджелікум та Орієнтальному інституті. Не оминають Йосипа Сліпого жахливі події, що відбуваються на Україні, а саме Перша та Друга світові війни та масові репресії, які проводила радянська влада. Так 1946 Йосипа Сліпого було засуджено до 8 років виправно-трудових лагерів. Проте, навіть найтяжкі роки у засланні не змогли зламати патріотичний дух цієї непересічної особистості.

Умовно період життя Йосипа Сліпого з 1963 (звільнений з таборів Мордовії) можна означити як «римський». Вимушений покинути Україну на досить довгий час Йосип Сліпий у Римі плідно працює над монографіями, бере активну участь

у розбудові української греко-католицької церкви в Римі. Його наміри направлені на закріплення УГКЦ, тому за його ініціативи відкрито Український Католицький Університет Святого Климента та Собор Святої Софії. Функціонування цього освітньо-духовного центру ознаменувало в другій половині ХХ ст. нові можливості для української діаспори в Римі. У такий спосіб Йосипом Сліпим було здійснено важливий крок у поширенні і збереженні української культури за кордоном.

Будівля собору Святої Софії стала дійсно знаменною для Риму, в архітектоніці збережені традиції візантійського зодчества – прототипом для наслідування було обрано будівлю Київської Софії. Можливо у такий спосіб Митрополит Йосип Сліпий, сумуючи та згадуючи рідну землю, відтворив для вірян часточку України і разом з тим наповнив осередок прадавньою візантійською традицією, яка органічно ввійшла в структуру містобудування Риму.

Протяжність традиції будування сакральних святинь (Софійський собор в Константинополі, Софійський собор в Києві та Собор Святої Софії в Римі) в часовому проміжку від І століття до ХХ ст. ознаменувало створення справжніх духовно-мистецьких центрів, що стали кожен для свого часу знаковими. Перша велична споруда Візантійської імперії Софійський собор в Константинополі згідно задуму є центром християнського світу, в ній зодчими втілились ідеї Божественної величі, освітленої підкупольним світлом, що не тільки пронизує людську матерію, а й вражає уяву необмеженим простором. Візантийський храм став взірцем, як стверджує у своєму дослідженні Ю. Р. Диба для сакральної архітектури Київської Русі (Диба, 2019). Автор порівнює план та просторово-конструктивну систему перекриття собору зі сакральними святинями Київської Русі, в тектоніці яких трансформований принцип архітектури візантійського типу. А отже, Софійський собор в Константинополі в середньовічну добу був основою духовно-матеріальних світовідчуттів християн. Зведення масштабної споруди було необхідним для закріплення християнства на язичницьких землях, де ще донедавна поклонялись богам. Разом з цим змінилось і монументальне мистецтво – з'явились нові правили та закони творення сакральної архітектури, мозаїки, настінних розписів тощо. Вплив нової християнської релігії змінив європейський континент, і разом з тим став вирішальним у трансформації мистецтва від суспільного до сакрального. Грандіозна святиня не є забутою навіть у сучасному світі, від неї поширилась візуалізація міркувань про те, яким повинен бути Дім Божий.

Феномен Святої Софії – це першоджерело, з якого бере початок «становлення канонічної іконографічної програми у візанто-українській традиції» (Диба, 2019). Саме у XI ст. на землях Київської Русі сакральне архітектурне зодчество продовжило традицію Візантії і прикладом є Софійський собор в Києві збудований як прототип Софії Константипольської зазнав чималої перебудови та втратив з часом своє стилістичне вирішення, проте його зведення означило поширення християнської сакральної традиції в українському мистецтві. Хрещато-купольний собор зберіг прадавню історію розвитку ремесл середньовічної Європи. Мозаїчні, фрескові та графічні зображення стилістично споріднені з візантійськими взірцями, що свідчить про знання канонів завезених іноземними майстрами до Київської Русі. Отже, існування візантійської художньої традиції в монументальному мистецтві засвідчено цінними прикладами, що в свою чергу доводить про сформовані духовні та художні орієнтири сакрального мистецтва.

Звернення до візантійської традиції в монументальному мистецтві відбулось і при спорудження Собору Святої Софії в Римі у другій половині ХХ століття. Створений за взірцем Собору Святої Софії в Константинополі, храм став ще одним архітектурним проектом, де втілились сакральні канони візантійської традиції. Функціонування такого собору в наш час означило спадкоємність традиції в сакральному мистецтві, яка трансформувалась відносно нових художніх запитів. Йосипом Сліпим був зведений не просто величний собор – в ньому поєднались художньо-історичні та духовні традиції, підтримані українською діаспорою Риму.

Масштаб собору трансформований до менших пропорцій, тому тектоніка споруди сприймається в цілісності, чіткості та лаконічності хрестово-купольного храму. Прямолінійний світлий фасад з вузькими продовгуватими вікнами нагадує середньовічну фортецю з архітектурно оформленим порталом головного входу. Центральний купол означений сферичною поверхнею і завершує композицію архітектури. Збережена основа внутрішнього середовища дає відчуття необмеженого простору наповненого сяйвом мозаїки. Згідно художнього задуму інтер'єр собору Святої Софії в Римі повністю оздоблений мозаїчними сюжетними композиціями, які відтворюють життя Ісуса Христа, Діви Марії, Бога Отця та святих. Об'єднує усі зображення тло викладене золотистою смальтою, яка й створює надприродню гру світла в просторі святині. Концентрація золотистих переливів означує божественність простору та приводить в гармонію колорит зображень. Дотримання канонічного стилетворення відчувається у використанні неовізантійських орнаментів (прототип «в'язі») та створених на взірець візантійських ікон постатей святих. Вдивляючись у фігуративні зображення, можна відзначити добре відчуття масштабу постатей, щодо висоти стін, яке не перебільшене, а навпаки зменшене. Таке рішення

дозволяє деталізувати фігури кольоровими та світлотіньовими градаціями, красиво означити форми рук та обличь.

Розглядаючи принцип оздоблення собору виділяється особливе ставлення до подачі підкупольного простору, який теж заповнений мозаїкою – одухотворене світіння ніби спускається від куполу по стінам охоплюючи вірян та створюючи інший вимір реальності. В соборі втілились ідеї духовно-художньої основи віри, спроектовані Святославом Гординським українським митцем.

Сьогодні собор Святої Софії в Римі є кращим стилістичним взірцем неовізантійської побудови, в інтер'єрі та екстер'єрі, якого збережено художню основу канону та дотримано традиції планування і оздоблення. Семантичне значення християнської святині визначається в культурологічному та історичному переосмисленні символічного відродження не тільки образної складової архітектурної пам'ятки, а й її духовного наповнення. Собор Святої Софії в Римі став інституцією, де формується новітня історія християнської діаспори. Релігійний центр життя об'єднує вірних, адже згідно задуму Патріарха Йосипа Сліпого є «знаком і символом знищених і збезчещених українських храмів Божих, між ними наших найважливіших свідків – соборів, свідків нашого прадідівського християнства, Святої Софії в Києві і Святого Юра у Львові!». Розуміючи важливість відбудови української культури не тільки в Україні, а й за її межами, після гніту та нищення радянською владою – постав центр, що відображає ідею національної культури українського народу.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Витоки християнського мистецтва сформовані на візантійських канонах стали формою для наслідування. Підпорядковане релігійному віровченню образотворче мистецтво набуло сакрального значення, згідно сюжетів, стилістичного напряму, символіки тощо. Сформувалась традиція, згідно якої в різні історичні періоди відтворювались за канонами святині, що мають сакраментальне значення. Для християнського світу візантійське мистецтво є основою, в ньому відтворена сутність богословської догматики – іконології та іконографії зображень, у принципах архітектурної тектоніки тощо. Сприйняття мистецтва через призму неовізантизму відбулось при побудові Патріархом Йосипом Сліпим Собору Святої Софії в Римі. Спроектована за взірцем візантійської моделі архітектурної святині ця споруда має культурологічне значення – центр духовно-освітнього життя української діаспори в Римі. В умовах сьогодення збережені основні функції освітнього закладу Українського Католицького Університету Святого Климента (де навчаються українські студенти) та Собору Святої Софії (місця духовної єдності українців у Римі). Духовно-освітні процеси, що відбуваються в житті української діаспори у Римі потребують подальших наукових досліджень, які б висвітлили історію розвитку культурного центру, його значення в світовому вимірі для збереження і поширення української ідентичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдикович, Р. (2019). Володимир Залозецький і європейські візантинознавчі студії першої половини XX століття. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії,* 22, 120–128. URL: https://periodicals.karazin.ua/apvvi/article/view/15888/14702

2. Біловус, Л., Гомотюк, О. (2022). Патріарх Йосиф Сліпий та екуменізм. *Гуманітарні студії: історія та педагогіка* № 4. С. 26–40. DOI: https://doi.org/10.35774/gsip2022.02.026.

3. Диба Ю. Р. (2019). Собор Софії в Константинополі та формування традиції церковного будівництва Руси-України. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Архітектура,* Том 1, Випуск 1s. С. 38–46. DOI: https://doi.org/10.23939/sa2019.1s.038.

4. Лицар нескореної церкви (до 120-ліття від дня народження Патріарха Йосифа Сліпого): Статті і матеріали (2012). Ред. кол.: Я. Дашкевич, З. Білик, О. Киричук, Л. Моравська, М. Омельчук, І.Орлевич, І. Паславський, О. Сидор, І. Скочиляс. Львів: Вид-во Львівського музею історії релігії «Логос». 105 с.

5. Козінчук, В. Р., Павлюк, М. В. (2021). Канон і стиль у сакральному мистецтві (на основі праць Г. К. Вагнера). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 38, 75–82. DOI: https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.471.

6. Козінчук, В. (2020). Формування та еволюція ранньої християнської канонічної іконографії в культовому мистецтві першого тисячоліття. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 27. Том 6. С. 17–21. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863.6/27.204626

7. Пронюк, М. М. (2025). Культуротворча діяльність Верховного Архиєпископа Української Греко-Католицької Церкви Йосифа Сліпого в середовищі української діаспори другої половини XX століття. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 034 «Культурологія». Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Міністерство освіти і науки України, Івано-Франківськ. 217 с.

REFERENCES

1. Avdykovych, R. (2019). Volodymyr Zalozetskyi i yevropeiski vizantynoznavchi studii pershoi polovyny KhKh st. [Volodymyr Zalozetsky and European Byzantine Studies in the First Half of the 20th Century]. *Actual problems of national and world history,* 22, 120–128. https://periodicals.karazin.ua/apvvi/article/view/15888/14702

2. Bilovus, L., Homotiuk, O. (2022). Patriarkh Yosyf Slipyi ta ekumenizm [Patriarch Josyf Slipyj and Ecumenism]. *Humanitarni studii: istoriia ta pedahohika*, 4, 26–40. DOI: https://doi.org/10.35774/gsip2022.02.026

3. Dyba, Yu. R. (2019). Sobor Sofii v Konstantynopoli ta formuvannia tradytsii tserkovnoho budivnytstva Rusy-Ukrainy [Hagia Sophia in Constantinople and

the Formation of the Church-Building Tradition of Rus-Ukraine]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Seriia: Arkhitektura*. Tom 1, Vypusk 1s. S. 38–46. DOI: https://doi.org/10.23939/sa2019.1s.038.

4. Lytsar neskorenoi tserkvy (do 120-littia vid dnia narodzhennia Patriarkha Yosyfa Slipoho): Statti i materialy (2012) [Knight of the Unconquered Church (Marking the 120th Anniversary of the Birth of Patriarch Josyf Slipyj): Articles and Materials.]. Red. kol.: Ya.Dashkevych, Z.Bilyk, O. Kyrychuk, L. Moravska, M. Omelchuk, I.Orlevych, I. Paslavskyi, O. Sydor, I. Skochylias. Lviv: Vyd-vo Lvivskoho muzeiu istorii relihii «Lohos». 105 s.

5. Kozinchuk, V.R., Pavliuk, M.V. (2021). Kanon i styl u sakralnomu mystetstvi (na osnovi prats H. K. Vahnera) [Canon and Style in Sacred Art (Based on the Works of H. K. Wagner)]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku*, 38, 75–82. DOI: https://doi.org/10.35619/ucpmk.v38i.471.

6. Kozinchuk, V. (2020). Formuvannia ta evoliutsiia rannoi khrystyianskoi kanonichnoi ikonohrafii v kultovomu mystetstvi pershoho tysiacholittia [The formation and evolution of early Christian canonical iconography in the cultic art of the first millennium]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 6(27), 17–21. DOI: https://doi.org/10.24919/2308-4863.6/27.204626.

7. Proniuk, M.M. (2025). Kulturotvorcha diialnist Verkhovnoho Arkhyiepyskopa Ukrainskoi Hreko-Katolytskoi Tserkvy Yosyfa Slipoho v seredovyshchi ukrainskoi diaspory druhoi polovyny KhKh stolittia [The Cultural Activities of Major Archbishop Josyf Slipyj of the Ukrainian Greek Catholic Church within the Ukrainian Diaspora in the Second Half of the 20th Century]. Dysertatsiia na zdobuttia naukovoho stupenia doktora filosofii z haluzi znan 03 – Humanitarni nauky zi spetsialnosti 034 – Kulturolohiia. Karpatskyi natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stefanyka, Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Ivano-Frankivsk. 217 s.

The Neo-Byzantine Tradition in the Spiritual and Educational Work of Patriarch Josyf Slipyj

Mariia Volodumurivna Diakiv
PhD of Art Sciences,
Associate Professor at the Department
of Art Teaching Methods
and Decorative and Applied Art and Design
Vasyl Stefanyk Carpathian National
University
ORCID: 0000-0003-3857-0466

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

This study examines the spiritual and educational work of Patriarch Josyf Slipyj in Rome. It addresses the interplay between religion and art within the context of the construction of the landmark Saint Sophia Cathedral in Rome. Drawing upon ancient Byzantine artistic traditions led to the creation of an architectural prototype that became central to the identity of the Ukrainian Greek Catholic Church. Through the initiative and support of Patriarch Josyf Slipyj, a center was established that laid the foundation for the Ukrainian Catholic University. The significance of establishing this shrine in the second half of the 20th century stems from the Patriarch's desire to restore the integrity of the Ukrainian Greek Catholic Church. Support from the Ukrainian diaspora in Rome made it possible to create a magnificent Christian architectural monument–a symbol of sacred eternity that traces its origins to the foundations of Christianity and links the present day to a tradition of continuity. Its conceptual design reflects an attempt to convey, in symbolic terms, a spiritual environment imbued with the sacramental essence of Christian doctrine. The project for the Cathedral of St. Sophia in Rome became part of the spiritual and educational mission of Patriarch Josyf Slipyj, who initiated a new chapter in the history of the Ukrainian Greek Catholic Church. The aesthetic canons of Byzantine culture shaped the Neo-Byzantine style of the Cathedral, leading to a partial transformation of its proportions and interior ornamentation. The Cathedral's mosaic decoration follows the stylistic principles of ancient Byzantine imagery, illustrating key events from the lives of the saints. This edifice, commissioned by Patriarch Josyf Slipyj, embodies the concept of the interconnection between the spiritual and the earthly realms. The study aims to examine the formation of the canon as part of the Byzantine artistic tradition–a tradition that extended to Ukrainian culture and was utilized by Patriarch Josyf Slipyj as a foundational element in architecture. It also addresses the establishment of this tradition as a paradigm for reflecting the spiritual essence of visual images.

Keywords: *sacred art, education, Byzantine culture, Christianity, cathedral, canon, tradition.*